

Malmö högskola
Lärarytbildningen
SÄL II:6

Examensarbete
10 poäng

Spanska steg 2.
Faktorer som spelar in i elevernas
studieresultat.

Spanish level 2.
Elements that have an influence on students study results.

Sara Eckhardt

SÄL/KUT Lärarytbildning 60 poäng.
Spanska. Gymnasielärarytexamen 180 poäng.
Datum för slutseminarium: 2007-02-01

Examinator: Nils Andersson
Handledare: Anders Lindh

*Alex, Daniela, Alexandra, Ignacio,
jag tillägnar er detta arbete*

Sammanfattning

Vilka faktorer spelar in när man ska förstå gymnasieelevers studieresultat i spanska steg 2? Denna inledande fråga är syftet jag har med att skriva detta arbete, vilket leder mig till att reflektera över min undervisningsmetod samt elevernas motivation gällande deras språkinläring. Faktorerna som kan påverka elevernas resultat kan vara av olika natur: svårbegriplig grammatik som skulle vara felaktigt lagd i undervisningen, läromedlen, den pedagogiska metoden, eller, som jag redan nämnt ovan, elevernas inlärningsmotivation. Med denna fråga i minnet, har jag skrivit mitt examensarbete och jag har valt att enbart beröra mina egna elever som studerar på denna språknivå. Den grundläggande fakta i det föreliggande undersökningsområdet kommer jag att ta från litteratur som behandlar forskningen kring språkinläringen. Krashen, Vigotsky, Piaget, Viberg, Tornberg och Schmidt, m.m är några namn som kommer att hjälpa mig med att bättre förstå elevernas inlärningsprocess och ge mig underlag under den teoretiska delen av arbetet. För att kunna kartlägga svaren på mina frågeställningar, har jag använt mig av enkäter som delats ut till elever som läser spanska steg 2.

Sökord: grammatik, muntligt kommunikation, språkinläring, pedagogiska metoder

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Innehållsförteckning	4
1. Inledning	5
2. Problemformulering och arbetsgång	6
2.1 Frågor	6
2.2 Metod	7
2.3 Urval	8
2.4 Avgränsningar	8
3. Att närma sig undervisningen i främmande språk	9
3.1 Historisk utveckling	9
3.2 Språkpedagogisk forskning i Sverige	10
3.2.1 Grammatikens roll i undervisningen	11
3.2.2 Muntlig kommunikation	13
3.2.3 Att läsa och skriva på främmande språk	15
3.2.4 Medvetenhet	17
3.3 Sammanfattning	19
4. Den empiriska studien	20
5. Resultatredovisning	22
6. Diskussion	35
7. Källförteckning	39
Bilaga	40

1. Inledning

Det är viktigt att kunna ett främmande språk. Dagens globaliserade värld har skapat ett behov av att kunna kommunicera på ett flertal olika språk. Den ekonomiska betydelsen av att kunna olika språk är idag obestridlig. Det bästa exemplet är engelskan, som har en framåtskjuten position i skolan. Dessutom används det engelska språket inom de internationella politiska sammanhangen, och den tekniska samt ekonomiska världen. Trots att engelskan utan tvekan är det mest inlärd av alla främmande språk, ligger spanska på andra plats. Det spanska språket talas för närvarande av fyrahundra miljoner människor och har fortsatt att växa i en rasande takt de senaste tio åren. Forskare på Instituto Cervantes menar att språket kommer att fortsätta denna snabba utvidgning fram till år 2010.

I den svenska skolvärlden har spanskan de sista åren lyckats tillförskaffa sig en alltmer betydelsefull position bland de som studerar moderna språk. Detta kräver att allt flera lärare utbildas och fler forskningsinsatser sätts igång för att tillfredställa den stora efterfrågan. Jag har inte kännedom om anledningen till detta ökade intresse bland eleverna och allmänheten. Kanske ligger förklaringen i att språket och samhället relaterar till varandra och att den globaliserade världen hegemoniserar den så kallade globala kulturen genom sitt mest användbara kommunikationsredskap; språket.

Under alla mina år som lärare i spanska, har jag lagt märke till att eleverna som börjar spanska Steg 1 snabbt lär sig språket. Man kan spekulera i vad detta beror på. Det kan vara så enkelt som att de uppfattar det spanska språket som ett av de lättaste att lära sig i jämförelse med andra moderna språk som de har studerat under högstadietiden. Några typiska kommentarer brukar vara att ”spanska är så lätt att uttala”, ”det finns inga konstigheter mellan det skrivna och det talade ordet” eller ”man behöver inte så mycket grammatik för att kunna tala det!” En sådan positiv inställning till språket ger goda förutsättningar för en optimal inläring. Eleverna känner därmed att de vill fortsätta att utveckla sina språkkunskaper i Steg 2. Men denna nivå visar sig sedan emellertid vara svårare än de hade räknat med, samtidigt som de uppfattar att de inte kan lära sig lika snabbt som de gjorde under steg 1. Vad beror detta på?

I boken *I huvudet på en elev*, kapitel 2, som handlar om elevers motivation för språkstudier, visar författarna att elevernas attityd till inläring av främmande språk påverkas av olika faktorer. En av faktorerna, enligt mina elever som jag har haft på Yrkesutbildningen, är att eleverna ser sina språkkunskaper som ett verktyg som de ska ha i sitt framtida arbetsliv. Medförfattaren Ulla Håkansson's elever har samma motivering: ”De säger att de ska få användning av kunskaper i spanska, och någon av dem kan tänka sig att ägna sig åt ett yrke

med språk.”¹ Elever som går i teoretiska gymnasieprogram har en annan sorts motivation. De studerar spanska som en del av deras studieplan där språk är obligatoriskt att läsa. Andra elever läser språket för dem har hört att spanska verkar lätt att uttala, behagligt att lyssna till och dessutom nödvändigt för att kunna röra sig i många länder.

En annan motivering som jag iakttagit är elevernas positiva inställning till den spansktalande världen. De gillar musiken, kulturen eller personligheter rörande Spanien eller Latinamerika. De vill kommunicera med denna spanskspråkiga värld, förstå dess kultur och de vill också kunna förstå spanskan bättre för att kunna analysera diverse texter i musiken som de lyssnar på. Eleverna är villiga och ivriga att absorbera mängder av den nya kunskapen. Denna tydliga motivering skulle kunna vara en viktig beståndsdel för förutsättningar till en bra inläring. Motivationen är hög, men tyvärr räcker den inte alltid till. Att lära sig språk innebär att många färdigheter sätts i funktion. Man måste kunna förstå det talade och det skrivna ordet, man ska formulera fraser och välja ut de adekvata uttrycken för en talsituation etc. Detta innebär dessutom att eleven behöver bra verktyg för att kunna tillgodogöra sig språket. Jag brukar kalla verktyget för grammatiska regler; ett impopulärt begrepp som anses vara betydelsefullt för språkinläring (jag kommer under arbetets gång att närma mig de teorier som behandlar ämnet).

Som sagt, att lära sig ett nytt språk innebär både en avsikt och ett ändamål. I mina elevers fall syftar språkinläringen till att kommunicera såväl muntligt som skriftligt med alla inom den spanskspråkiga gemenskapen.

2. Problemformulering och arbetsgång

Syftet med arbetet är att undersöka vilka faktorer som påverkar elevernas sämre prestation i spanska steg 2. Jag vill använda denna förståelse för att konkret kunna förbättra min språkundervisning.

2.1 Frågor

Att ta reda på faktorerna som spelar in i elevernas sämre resultat i spanska steg 2 har lett mig till en rad frågor. Jag undrar huruvida min undervisningsmetod kan ha påverkat elevresultaten. Detta leder mig till att vilja ta reda på om det handlar om en feltolkning av kursplansinnehållet (svårbegriplig grammatik som skulle kunna vara felaktigt lagd i

---

¹ Malmberg, Bergström, Håkansson m.m. *I huvudet på en elev*. Projektet STRIMS:2000

undervisningen), den pedagogiska grundsynen i läromedlen. Således formulerar jag följande frågor:

- **Vad är viktigt inom steg 2 i spanska?**

Jag ställer mig frågan med tanken att kunna sammanfatta alla språkområden jag vill undersöka för att komma fram till ett svar. Är grammatiken, den muntliga och kommunikativa färdigheten, mitt eget lärarspråk och input, eller elevernas delaktighet och engagemang ? – Precisionen tycker jag, kan komma in senare i bilden, det vill säga under själva arbetsprocessen.

- **Vilken är den adekvata metoden för inläring av kursen spanska steg 2?**

Denna frågeställning ska försöka ge svar på den gamla dikotomin mellan den grammatiska normativa undervisningen kontra den kommunikativt muntliga. Frågan syftar specifikt på att ta reda på hur mycket grammatik som skulle läras ut under mina språklektioner, utan att grammatiken förblir ett hinder för att uppnå den kommunikativa kompetensen.

- **Lämpar sig de aktuella läromedlen till undervisningen i fråga?**

En annan aspekt som jag vill undersöka är vad elevernas motivation består i under kursens gång. För att kunna konkretisera min undersökning, har jag ställt följande frågor:

- Vilka svårigheter kan eleverna möta under sin språkinläring?
- Hur lyder deras inlärningsmotivation?

2.2 Metod

För att kunna ta reda på fakta i de föreliggande undersökningsområdena, har jag valt en kvantitativ metod² som ska hjälpa mig att kartlägga svaren genom en enkät som jag har delat ut till inblandade elever. Med enkäterna kommer jag att bedriva en kvantitativ undersökning av elevernas svar utifrån språkinlärningsforskning som jag tagit del av och som presenteras nedan. Även läroplaner och didaktisk litteratur samt litteratur som behandlar forskning kring

---

² Johansson, B. Svedner, P.O. *Examensarbetet i lärarutbildningen*. Undersökningsmetoder och språklig utformning.: 2001

språkinläring både ur ett svenskt liksom ett internationellt perspektiv kommer att hjälpa mig att granska stoffet. Enkäterna som jag kommer att använda mig av under den empiriska studie kommer att innehålla tretton påståenden med en inledande fråga: *Hur går det med spanska steg 2?* Denna huvudfråga ska försöka fånga elevernas förhållningssätt gentemot den föreliggande kursen. Jag ska försöka genom dessa tretton påståenden undersöka läromedlet vi använder oss av under kursen. Det är av stort betydelse att ta reda på under denna empiriska studie om läromedlet är ett lämpligt redskap för den undervisning som bedrivs. Min egen arbetsmetod i klassrummet kommer också att vara aktuell i denna undersökning. Fem påståenden kommer att behandla min roll som förmedlare av kunskaper. Elevernas motivation och svårigheter i ämnet spanska kommer med hjälp av enkäter också undersökas: Vilka svårigheter bemöter eleven under inhämtandet av kunskap? Hur lyder deras inlärningsmotivation?

2.3 Urval

Undersökningen gjordes på mina elever som studerar spanska på steg 2-nivå. De går i två olika gymnasieskolor tillhörande Helsingborgs kommun. En av grupperna (20 elever) består av samhällsvetare och naturvetare. I den andra gruppen finns 15 elever som går olika inriktningar i samhällsvetenskapliga program. Bland eleverna i denna grupp har samtliga gått steg 1 men inte haft gemensamma lärare under kursens lopp. För närvarande undervisar jag dessa båda grupper och jag kommer att inkludera dem i min undersökning.

2.4 Avgränsningar

Språkinläring är ett brett ämne. Jag har därför valt att avgränsa arbetet till att enbart beröra mina egna elever som studerar spanska steg 2. Jag ska inte heller göra undersökningen efter könsfördelning eller programinriktning, dvs. naturvetenskapliga programmet, respektive samhällsvetenskapliga programmet. Det är min övertygelse att detta blir irrelevant för syftet i relation till det jag vill undersöka.

3. Att närma sig undervisningen i främmande språk

3.1 Historisk utveckling

Att kunna förstå hur språkinläring går till är en fråga som många forskare försökt svara på under många decennier. Vygotsky (1962) och Piaget (1973) hävdade att ett barn utvecklar sitt språk genom sin sociala och kommunikativa omvärld³. Båda forskarna var utvecklingspsykologer och hade stora intressen i kunskapsutveckling; Piaget inriktade sig på barnets kognitiva utveckling och Vygotsky på interaktionen mellan barn och vuxna. Piaget menade att det finns ett nära samband mellan tänkandet och språket och att språket således utvecklas efter barnets förståelse av verkligheten. Vygotsky menade att barns språk snarare är ett verktyg för tänkandet, som stöttar själva tänkandet. Skillnaderna mellan forskarnas teorier är små, men emellertid anser de båda att språket är något man lär sig genom imitation och genom påverkan av yttre faktorer.

Bland de mer intressanta koncepten inom etablerad språkinlärningsforskning är Chomskys (1959) teorier om den *universella grammatiken*⁴. Chomsky menar att alla människor sedan födseln har en genetisk förmåga till språkinläring när det gäller sitt första språk. Människan, enligt forskaren, lär sig att tala sitt modersmål perfekt, på samma sätt som hon lär sig att gå eller att utveckla andra biologiska funktioner. Barnet lär sig syntax, grammatik och strukturer oberoende av sin omgivning. Denna teori, anser språkvetarna, ligger till grund för kompetensen som krävs när vi lär oss ett nytt språk. Chomskys idéer har också utgjort grunderna för språkpedagogiken och forskarna hävdar att språkinläring fordrar insikt. De menade att eftersom vi från första början använder oss av olika regler och syntax för att formulera oss, kan vi lika gärna påvisa denna inbyggda kompetens när vi lär oss ett nytt språk⁵.

På 70-talet började språkvetarna att studera inläringen av andra språk genom olika undersökningar. Med en så kallad *longitudinell studie* följdes ett antal inlärare genom intervjuer som bandades in. Denna undersökning ledde till upptäckten av att det gick att formulera olika språkliga regler och man började tala om *särskilda språkssystem*⁶. Det som menades var att språkliga regler kunde avlösa varandra tills den korrekta regeln behärskades

---

³ Tornberg, U. *Språksidaktik*. Sidan 59 -60

⁴ Tornberg, U. *Språksidaktik*. Sidan 60 - 62

⁵ Allwood, J. *Språkvetenskap och språksidaktik*. Språketeorins relevans för språkundervisningen. Studieförlager i Göteborg, Kursverksamheten, Göteborg. 1981

⁶ Viberg, Å. *Vägen till ett nytt språk*. Sidan 6-7

och inläraren kunde yttrade sig på det nya språket. Denna inlärningsprincip kunde ses i undervisningen på följande sätt:

- *Yttranden riktade mot inläraren*
- *Vad inläraren kan observera i den omgivande situationen: skeenden, föremål, personer och relationer mellan dessa.*
- *Upptäcka strukturen i yttrandet och isolera de ingående elementen.*
- *Extrahera ett regelsystem med vars hjälp nya kombinationer kan göras med de inlärd elementen.⁷*

De två första principerna kallas för *input*, och används av inläraren först för att kunna sammanställa de rätta elementen i den givna situationen. Efter bakgrundskunskaper som inläraren har av situationen, kan inläraren, tolka och bearbeta de två sista principerna: upptäckten av strukturen i yttrandet och extraheringen av ett regelsystem.

3.2 Språkpedagogisk forskning i Sverige

I Sverige har man forskat sedan 70-talet om den bästa metoden för effektiv språkinläring. Forskare från Kanada och USA har bidragit med inspiration till fokusering kring individen, det vill säga inläraren. En dansk forskare, professor H.H Stern, gav ut en bok som tar upp förståelsen av inlärningsprocesser. I denna bok hävdar Stern att kunskapen om inlärningsprocessen är mycket bristande. Det är därför viktigt att förstå hur inläringens processer går till för att effektivisera inläringen. Frågorna kring elevernas strategier för språkinläring skulle kunna hjälpa läraren såväl som eleven i undervisningen. Det påbörjades ett projekt vid namn STRIMS, som står för *strategier vid inläring av moderna språk*⁸. Projektet skulle genom en longitudinell studie undersöka inlärningsstrategier hos elever som läste spanska, engelska, franska och tyska. Genom två modeller, *introspektion* och *retrospektion*⁹, gav sig språklärarna ut för att undersöka elevernas strategier inför språkinläringen.

Enligt den *introspektiva* metoden försöker lärarna nå elevernas tankeprocess främst vid skriftliga produktioner (för att undersöka hur eleven lärde sig grammatiken), men också att ha en överblick inom läsning och talfärdighet.

---

⁷ Viberg, Å. *Vägen till ett nytt språk*. Sidan 7-8

⁸ STRIMS. *I huvudet på en elev*. Sidan 6-12

⁹ *ibid.* Sidan 9 -10

Enligt den *retrospektiva* metoden försöker läraren aktivera minnet hos eleven för att undersöka hur han/hon tänker i olika inlärningsituationer. Denna retrospektiva övning skulle försöka få inläraren att reflektera över hur han/hon lärde sig språket. Med andra ord, genom att medvetandegöra inläringen, kan elever få bättre förutsättningar för olika inlärningsstrategier.

Richard Schmidt, från National Foreign Language Resource Center, University of Hawai, anser att det språkliga medvetandet är synnerligen viktigt för inläringen. Nedan kommer jag att redogöra för hans teorier i ämnet.

3.2.1 Grammatikens roll i undervisningen

Grammatikens roll i språkundervisningen har haft en betydelsefull plats i klassrummet sedan jag började studera språk och arbeta som lärare. Jag själv använder mig av grammatiken som ett verktyg i den formella språkundervisningen och för att medvetandegöra inläringen genom en kontrastiv förklaring av grammatiska strukturer (hur svenskan konstrueras i jämförelse med spanska). Emellertid är jag också medveten om att grammatiska regler aldrig ska vara ett hinder för eleven för att uppnå den kommunikativa färdigheten, det vill säga att tala. Å andra sidan, hävdar Krashen¹⁰ att grammatiska regler är en viktig komponent för att förvärva språkinläring.

Krashen konstruerade en modell på 70-talet som visade skillnader mellan två typer av inläring: *acquisition* och *learning*. **Acquisition** motsvarar *implicit inläring*, och **learning** *explicit inläring*. Implicit inläring är när man lär sig ett språk informellt, utan regelsystem. Explicit inläring, svarar då för den formella inläringen av språk. Här ingår grammatiska regler, översättning av nya glosor, rättelser av formfel, feedback, etc.

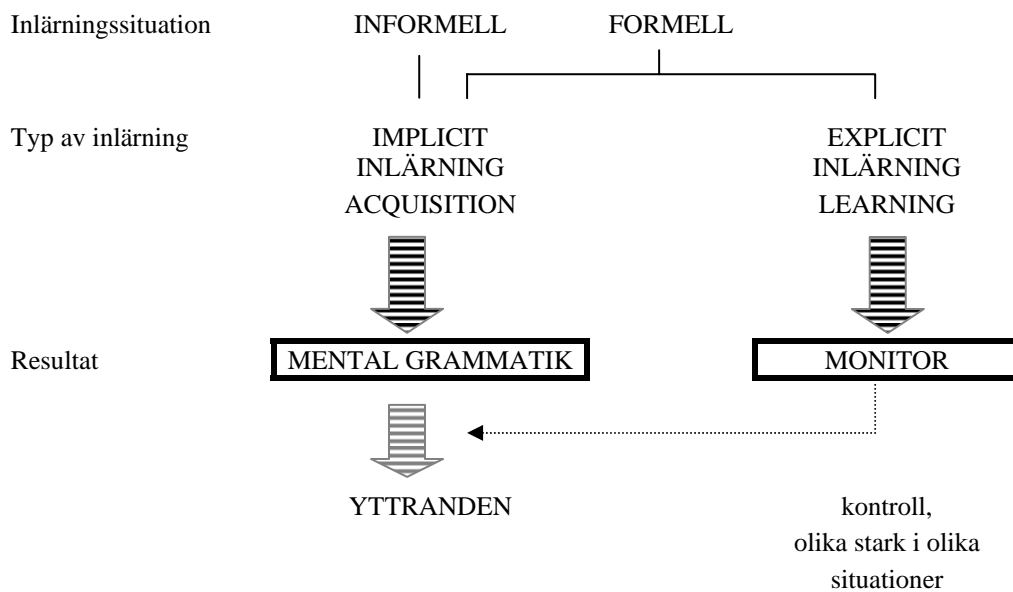
Denna inläring sker i språkundervisningen, och det är därför självklart, enligt Krashen att lärarens främsta uppgift är att erbjuda eleven begriplig input, det vill säga att på målspråket förklara grammatiska konstruktioner som eleven inte begriper och anpassa undervisningen till deras utvecklingsnivå.

Modellen kallades för monitormodell och Åke Viberg (1981) sammanfattar modellen i hans bok *Vägen till ett nytt språk* på följande sätt:

---

¹⁰ Viberg, Å. *Vägen till ett nytt språk*. Sidan 112 - 114

Figur 1. **Krashens monitormodellen**

Med modellen menar Krashen att det är möjligt för eleven genom explicit inläring att uppnå det yttrade, det vill säga talspråket. Han menar även att om läraren presenterar regler för eleven under en inlärningsituation, hjälper han eleven med inputanalysen, det som informella inlärare har svårt att uppmärksamma.

I boken *Vägen till ett nytt språk*, presenterar författaren Åke Viberg några invändningar mot Krashens teorier¹¹:

- Implicit inläring är också möjligt genom konversationsövningar och textläsning.
- Den muntliga kommunikationen begränsas på grund av korrekthet och den explicita inläringens form.
- Man kan inneha en språklig förmåga utan att behöva vara medveten om de grammatiska reglerna.
- Den styrning som den explicita inläringen medför, konfronteras med elevens önskan att vilja skapa egna fraser med varierade ordförråd.

Diskussionen kring grammatikens roll i språkundervisningen förenklades 1986, när Faerch hävdade att en språkinlärare kan få en känsla ”för vad som går och inte går att säga utan att kunna tala om varför”¹². Språkinläringen och dess strukturer, är enligt Faerch ett fenomen

¹¹ Viberg, Å. *Vägen till ett nytt språk*. Sidan 116-118.

¹² Viberg, Å. *Vägen till ett nytt språk*. Sidan 117.

som sker gradvis och genom att bli uppmärksam kan inläraren reflektera över vissa uttryck och bli medveten om dessa. Dessutom menar han att inläraren kan automatisera sin kommunikation genom träning. Ju mer inläraren talar det inlärd språket, desto mer analyserar han eller hon språkets strukturer mentalt. Ulrika Tornberg¹³ hävdar att ett problemfokuserat arbetssätt kan involvera inlärare i grammatisk problemlösning. Detta leder på ett naturligt sätt till att elever själva upptäcker reglerna och därmed att den språkliga medvetenheten skärps. Grammatiken blir i detta sammanhang tolkad av eleverna. Hon bearbetade ett arbetssätt som gör att eleven arbetar med grammatiken som en process. Med detta menar hon att eleven *använder språket* medan de läser språket, det vill säga stegvis.

Grammatikens roll i undervisningen av främmande språk är och har varit ett kontroversiellt ämne. I dagens läge, under spanskundervisningen har grammatiken sin position i klassrummet och till och med i de mest kommunikativa läromedel. Trots alla kontroverser, verkar många forskare vara eniga i att den formella undervisningen, med inläringen av grammatiska komponenter, tillåter inläraren att uppnå högre språkkompetensnivåer.

3.2.2 Muntlig kommunikation

Mina egna reflexioner kring språkinläring leder mig till att se språket som ett kommunikativt instrument och inte som ett analytiskt. Att behärska den muntliga färdigheten i spanska, är tveklöst det viktigaste syftet för alla elever. Genom användningen av denna färdighet, kan eleven uttrycka sina tankar, sina åsikter och sina behov. Muntlig kommunikation är viktig, och i målet för kursen i spanska steg 2¹⁴, är skolverket kategoriskt i sitt yttrande:

Efter att ha avslutat kursen skall eleven

- *kunna förstå det mest väsentliga i tydligt tal i enkla instruktioner, berättelser och beskrivningar*
- *kunna delta i enkla samtal om vardagliga ämnen*
- *kunna muntligt berätta något om sig själv och andra*
- *kunna genomföra korta muntliga och skriftliga uppgifter i samarbete med andra eller på egen hand.*

---

¹³ Tornberg, U. *Språkdiradik*. Sidan 118

¹⁴ <http://www.skolverket.se>

Skolverket är tydligt med att formulera betydelsen för den muntliga kommunikationen i språkinläringen från första början.

Utövändet av den muntliga färdigheten baseras på en interaktion mellan en talare och en mottagare. Det är då viktigt att användningen av båda färdigheterna får utrymme under lektionstid. Projektet STRIMS förklarar att Sverige var tidigare än andra länder med att inse betydelsen av avlyssning av främmande språk under lektionstid¹⁵. Redan på 60- talet infördes hörförståelse i standarproven i engelska.

Trots att hörförståelse är av stor hjälp för inläraren, är den muntliga kommunikationen fortfarande inte så enkel. Tornberg hävdar att muntlig språkfärdighet i främmande språk är mycket komplex¹⁶. För att kunna kommunicera med mottagaren, måste alla språkliga funktioner (uttal, intonation, hörförståelse, grammatik, vokabulär, fraskonstruktion, sociokulturell kunskap) sättas igång utan betänketid. Om vi exempelvis tar något så enkelt som att fråga eller ge instruktioner om en väg, så måste eleven kunna minst de adekvata frågeorden, verb, syntax, intonation, sociokulturell kunskap (att kunna säga ”ni”, be artigt om hjälp, tacka för hjälpen). Allt detta samtidigt som de får ett svar från mottagaren. Detta är viktig kunskap inför den dag då eleven placeras direkt på en trafikerad gata mitt i någon latinamerikansk huvudstad eller i Madrid. Men vad händer om eleven befinner sig i det trygga klassrummet, med alla hjälpmedel på plats, och omringad av sina kamrater som simulerar att vara spanjorer? Skulle situationen vara densamma? Tornberg verkar ha en god poäng när hon påpekar att i klassrummet är situationen präglad av läraren som instruerar och organiserar de språkliga funktionerna¹⁷. Hon menar att under en lärardominerad undervisning är det oftast hon eller han som initierar, instruerar och föreslår vad som ska sägas. Tornberg presenterar olika övningar i sin bok som kan hjälpa läraren att lämna sin roll som expert i situationen och låta inläraren fritt konstruera sin muntliga intervention¹⁸. På det sättet, menar forskaren, kan båda delarna uppnå bättre förutsättningar i den muntliga interaktionen. Övningarna handlar om följande:

- **Förhandlingsövningar:** Elever hittar lösningar till problem.
- **Övningar med informationslucka:** Talare A har tillgång till information som talare B saknar. Övningen är avslutad när båda delar genomför uppgiften.
- **Rollspel:** Elever improviserar enligt en bestämd situation utifrån vilka de skall agera.

---

¹⁵ *I huvudet på en elev.* Sidan 104.

¹⁶ Tornberg, U. *Språkdidaktik.* Sidan 141

¹⁷ Tornberg, U. *Språkdidaktik.* Sidan 139.

¹⁸ Tornberg, U. *Språkdidaktik.* Sidan 141-154

- **Narrativ kompetens:** Eleven talar sammanhängande om ett innehåll.
- **Muntlig framställning:** Eleven presenterar ett ämne och redovisar för sin grupp.
- **Kommunikationsstrategier:** Eleverna reflekterar över vilka strategier han eller hon använder sig av för att kommunicera på främmande språk. (parafraser, kroppsspråk, synonymer).

När det gäller strategier för elevernas muntliga språkfärdighet, sammanfattade Inger Bergström¹⁹ undersökningar gällande STRIMS som behandlade den muntliga kommunikationen hos elever som läste moderna språk. Sammanfattningen visade att eleverna använde sig av olika strategier för att kunna klara av språksituationer där språket inte räckte till. En av strategierna var *transfer*, som innebär att inläraren övergår till modersmålet för att förklara vad den inte förmår i sitt andra språk. *Interferens*, som handlar om påverkan av modersmålet i det främmande språket. *Avoidance* är en förenkling av det som inläraren först tänkte säga. *Kroppsspråk*, en användning av gester som kan kompensera språkliga brister. Inläraren använder sig slutligen av *Parafraser*, som är memorerade fraser, för att hålla igång samtalet.

Inläraren vill bli förstådd och vill på alla möjliga sätt förmedla sitt budskap till mottagaren, och det är därför som olika strategier sätts igång. Den muntliga kommunikationen är ett viktigt samspel mellan människor och Bergström anser att det finns ett underliggande regelsystem som avgör om samtalet ska utvecklas mellan individer i den muntliga kommunikationen²⁰. Hon hävdar dessutom att medvetenhet om samtalets uppbyggnad, inte bara är bra för språkinläring, utan också för elevens totala utveckling. Språklig medvetenhet verkar vara en lika viktig hörnsten vid inläring av grammatik som inom inläring av muntliga språkfärdigheter.

3.2.3 Att läsa och skriva på främmande språk

Ulrika Tornberg framhåller att skrivande är en viktig faktor för att bearbeta tänkandet. Liknande ideér har Madsén (1993)²¹ som hävdar att genom det skrivna ordet, gör eleven sin tanke tydlig inte bara för sig själv, utan också för läraren. Genom skrivandet, menar Madsén, kan vi som lärare ha bättre uppfattning om hur eleven tänker och förstår olika undervisningsmoment. Tillsammans med Madsén, anser många forskare som Strömkvist

¹⁹ STRIMS . Kapitel 6, sidan 149-150

²⁰ STRIMS. ” 150

²¹ Tornberg, U. Språkdidaktik. Sidan 126.

(1988), Krumm(1989), Björk (1995), och Dysthe (1996) att skrivandet leder inläraren till reflektion och medvetandegörande. Andra forskare som Birgitta Allard och Bo Sundblad, säger att läsningen och skrivandet kan ses som ett sätt att tänka. Båda grenar är varandras förutsättningar, det vill säga, de har sin bas i en allmän språklig förmåga. Genom en modell²² som Enfeldt (1979) presenterade för "Läsprocessen", hävdar forskarna att kunskaper och erfarenheter leder till läsförståelse och innehållsuppfattning. Denna struktur leder till en medvetenhet om hur vi tänker och ser på olika fenomen.

STRIMS följde elevernas läs- och skrivtaktiker för att undersöka hur eleverna läser och skriver på främmande språk²³. Det var intressant att läsa att Ulla Håkanssons elever inte skiljer sig så mycket från mina i spanska när det gäller att bemöta en ny text. De försöker förstå kontexten genom den förkunskap som de erhåller om ämnet, de associerar de nya orden med hjälp av "internationella" vokabulär, och när det är helt och hållet omöjligt att komma fram till ordets betydelse, letar de fram den svenska motsvarigheten i ordboken. Att använda dessa lässtrategier är förstås olika för alla. Några börjar direkt med ordboken, något som jag inte rekommenderar när jag upptäcker det, utan jag uppmanar dem istället att följa den andra modellen för att förstå och tolka informationen i texten.

Skrivandet, hävdar Allard och Sundblad, är mer komplext än läsningen. De menar att trots att vi utgår ifrån samma modell som för läsningen (kunskap och erfarenheter), varierar skrivsituationerna och andra faktorer i samverkandet i skrivprocessen. De delar upp denna process i två faser: **tillblivelse och bearbetningen**²⁴.

Med *tillblivelse* menar forskarna att det bildas en samverkan i skrivprocessen som de beskriver som följande:

- *Kunskaper och erfarenhet*. Uppfattning om den egna skrivkompetens. Skriftspråket som uttrycksmedel.
- *Förförståelse*. Det ger beredskap om innehåll, syfte och språkliga aspekter om texten.
- *Skrivera*. Tankar, känslor, kunskaper och förförståelse samverkar för det skriftligt.
- *Skrivet budskap*. Tankar blir ord. Relationen mellan inre och yttre språk.
- *Textinnehåll*. Språkets former och budskapet bearbetas för att komma in i innehållet.
- *Kunskaper och erfarenheter*. Alla ovannämnda faktorer samverkar för att erhålla kunskap och därifrån erfarenheter.

---

²² Allard, B. Sundblad, B. *När vi läser och skriver...* Sidan 13

²³ STRIMS, kapitel 7. *Läsning och läsförståelse*. Sidan 152 - 176

²⁴ Allard, B. Sundblad, B. *När vi läser och skriver....* Sidan 57 -76

När det gäller *bearbetningen*, hävdar forskarna att det inte enbart syftar till renskrivningen eller finputsningen av texten, utan till hela den språkliga formen. Bearbetningen sker inte bara efter det att texten är färdigskriven, utan det händer när som helst under skrivandet. Allard och Sundblad menar att man bearbetar språket för att budskapet ska framgå tydlig och klart för läsaren och att alla textskrivare bearbetar sin text individuellt.

I mina elevers fall, har skrivandet under lektionstid handlat om översättningar av meningar där tillämpandet av grammatiska moment varit aktuellt i bearbetningen. Mer spontana kompositioner får naturligtvis också utlopp under deras självskapande dialoger där olika fiktiva situationer ska föreställa exempelvis restaurangscener, handlande i affären, beställning av resor etc. Andra situationer som kräver mer metod och bearbetning är skrivandet av brev och skriftliga presentationer av självvalda texter i vilka textsammanfattningar, uppsatser och textpåståenden, kan vara aktuella under skrivprocessen. Eleverna uppskattar dessa skriftliga uppgifter och de säger alltid samma sak: ”när jag skriver, har jag tid för att tänka igenom det jag vill säga. Jag kan dessutom sudda, och börja om. Detta kan inte jag göra när jag talar...” Skulle jag reflektera över det som de säger, kommer jag fram till att det egentligen inte finns någon större skillnad mellan det de skriver och det de kan säga på spanska. Detta leder mig till att bättre förstå Allard och Sundblads observationer gällande bearbetningsprocessen i skrivandet. Slutsatsen är att det skrivna inte är det betydelsefulla, utan processen och bearbetningen som i sig själv innefattar en annan kommunikationsprocess.

3.2.4 Medvetenhet

Att vara medveten och reflektera över vad man lär sig och hur man lär sig är en fråga som under många år sysselsatt och förbryllat forskare. Vygotskij (1986) hävdar att en av skolans roller är att fostra eleverna till reflekterande inläring²⁵. Genom reflektionen, hävdar forskaren, sätter vi igång en annan typ av perception som gör att våra egna psykiska processer utvecklas. Vygotskij säger att skolan har brister när det gäller att medvetandegöra eleven inför inläringen. Eleverna lär sig abstrakta, systematiska begrepp på lektionerna som de får svårt att applicera på den reella verkligheten. Ulrika Törnberg hänvisar oss till Dryden och Vos²⁶, två forskare som hävdar att inläringspotentialen kan maximeras genom att eleven lär sig hur de lär sig. Detta blir inte så lätt att genomföra, menar Törnberg, för att i en vanlig klassrumsituation har elever och lärare olika koder och förväntningar på undervisningens mål och därmed upplever de lektionen på helt olika sätt. Med denna problematik i bakgrunden

---

²⁵ Bråten, I. *Vygotskij och pedagogiken*. Sidan 50-53

²⁶ Törnberg, U. *Språkdidaktik*. Sidan 71-72

föddes PLAN-projektet. Detta projekt hade som syfte att undersöka lärande och elever när det gäller betraktelser av inläring. Resultaten av studierna visade att det fullständiga inlärandet för eleven inträffade när de kunde arbeta realistiskt, och när de kände sig delaktiga. Delaktigheten var ett viktigt element som förekom efter reflektionen och medvetenheten i undervisningen.

Richard Schmidt från Hawaii University beskriver medvetenhet utifrån fyra olika aspekter²⁷.

- *Medvetenhet som avsikt.* Man lär sig avsiktligt, inte av tillfällighet.
- *Medvetenhet som uppmärksamhet.* Det man vill lära sig står i fokus
- *Medvetenhet som medveten kunskap.* Funktion och formalitet i ämnet man lär sig.
- *Medvetenhet som kontroll.* Planering, genomförande och utvärdering av arbetet.

Forskaren har studerat problemen som berör den språkliga medvetenheten inom pedagogiken för andraspråksspråkinläringen och ställer fyra olika frågor som leder till att konflikten mellan medvetenhet och omedvetenhet lyfts fram. ”*Can there be learning without intention? ; Can there be learning without attention? ; Can there be learning without noticing? , Can there be learning without understanding?*”²⁸

Schmidt menar att intentionen per automatik inte leder till andraspråksinläring, utan att det är ett viktigt element för alla aktiviteter som en inlärare behöver när han ska inhämta kunskapen. Den motiverade eleven har lättare att ta emot på ett positivt sätt allt som den formella undervisningen erbjuder. Den avsiktliga inläringen leder till att inläraren bättre handskas med språkstrategier när det gäller, exempelvis grammatiska övningar.

Med uppmärksamhet hävdar forskaren att det aldrig skulle ske någon form av inläring utan uppmärksamhet och vakenhet. Det krävs uppmärksamhet för att dekodifiera informationen i första början, och för att kunna aktivera minnen som också är betydelsefulla för inläringen. Schmidt citerar Carr och Curran (1994) för att bättre förklara betydelsen för uppmärksamhet och medvetenheten; ”If you are conscious of something, then you are attending to it... and if you are attending to something, then you are conscious of it”²⁹. Medvetenhet inom inläringen är också aktuell när det gäller *noticing*, vilket enligt den svenska översättningen betyder lägga märke till, observera, notera. Schmidt förklarar i sin bok

---

²⁷ Ibid .

²⁸ Schmidt, R. *Attention & awareness in foreign language learning*. Sidan 5

²⁹ Schmidt, R. *Attention & awareness in foreign language acquisition*. Sidan 18

att *noticing* är en nivå av medvetenhet där inläraren fångar både uppmärksamhet och inläring och detta leder till förståelse.

Med förståelse menar Schmidt att inläraren når en djupare kunskap om exempelvis semantik, syntax och kommunikation. Detta är den ultimata nivå som uppnås efter alla de fyra medvetna plan.

3.3 Sammanfattning

Att förstå teorierna som behandlar ämnet andraspråksinläring har varit av stor betydelse under skrivandets gång. De litterära källorna jag har använt mig av, har kunnat integreras i undersökningen och fyllt sin funktion som vägvisare under den teoretiska arbetsprocessen. Ambitionen jag hade inför läsningen och analysen av olika forskningar var att få ett bredare perspektiv kring vad som egentligen händer när vi lär oss ett annat språk och varför vissa moment i undervisningen upplevdes som svårare för mina elever. Med detta som utgångspunkt fick jag en intressant genomläsning av olika forskare vars studier påvisade mer eller mindre liknande aspekter som kan sammanfattas på följande sätt:

- Den grammatiska medvetenheten hjälper eleverna i deras språkinläring, och att kunskapen och inläring av denna färdighet förbättras om eleven kan anknyta färdigheten med kommunikativa ändamål.
- Den muntliga och kommunikativa färdigheten trots sin väsentlighet för syftet i språkundervisningen, stannar i läromedelsplanet som situationen i texter kräver. Läraren har en viktig roll i uppmanandet av att som är aktuella för undervisningen. Det vill säga, på det ytligt språkliga låta eleven uppnå medvetenhet om samtals uppbyggnad, därför att detta utan tvekan är en betydelsefull faktor för elevernas muntliga språkfärdighet och utvecklingens helhet.
- För att kunna lära sig att skriva på spanska är det nödvändigt att vi lärare instruerar eleven att lära att tänka, fantisera och sortera sina idéer. Denna sortering leder till en bra struktur i skrivandet. Denna struktur är inte bara bra för oss lärare för att få en bättre uppfattning om hur eleven tänker om olika undervisningsmoment, utan strukturen leder också inläraren till reflektion och medvetandegörande.

Efter alla lästa dokumentationer och forskningar som behandlar språkinläring ur olika perspektiv, kan jag utifrån den kvalitativa undersökningen dra slutsatsen att nyckeln till en bra inläring är medvetenhet och reflektion av den samma.

4. Den empiriska studien

För att kunna ge svar på frågorna kring elevernas språkinläring har jag gjort en undersökning i form av enkäter som delades ut till mina elever. Frågorna jag ville få svar på i detta arbete var följande:

- Vad är viktigt inom steg 2 i spanska?
- Vilken är den adekvata metoden för att lära sig steg 2 nivån.
- Lämpar sig de aktuella läromedlen till undervisningen i fråga?
- Vilka svårigheter kan eleverna möta under sin språkinläring?
- Hur lyder deras inlärningsmotivation?

Enkäten jag delade ut hade 13 påståenden med en inledande fråga; *Hur går det med spanska steg 2?*. Med denna huvudfråga, försökte jag fånga elevernas förhållningssätt till kursen spanska steg 2. Med de fyra första påståendena, hade jag för syfte att ge svar på frågan gällande läromedel.

- Läromedlet är intressant
- Texterna är aktuella och jordnära.
- Övningar är tydliga och hör ihop med texten.
- Läromedlet är svårt.

De fem kommande påståendena handlade om min egen arbetsmetod i klassrummet i vilken jag ville ta reda på hur min roll som förmedlare av kunskapen kunde vara en hämsko för elevernas inhämtning av kunskap.

- Läraren har tid med mig om jag undrar något.
- Jag får den hjälp jag behöver av läraren.
- Läraren är kunnig i sitt ämne.

- Läraren förklarar bra.
- Jag talar om för läraren när jag har svårigheter.

Med de fyra sista påståendena hade jag för syfte att undersöka elevernas motivation och svårigheter i ämnet.

- Jag ägnar tid åt spanskan efter skoltid.
- Jag har lätt för grammatik.
- Jag har lätt för att läsa och skriva.
- Jag har lätt för att tala.

a. Beskrivning av undersökningsgrupp

Eleverna tillhör två olika gymnasieskolor i Helsingborgs kommun. Grupperna är blandade, de består av både samhällsvetare och naturvetare. Sammanlagt är de 35 elever som läser spanska steg 2. I den första skolan finns det 20 elever, 10 flickor, respektive 10 pojkar. På den andra skolan, finns 15 elever i gruppen, där 13 är flickor och 2 pojkar. Jag har inte gjort undersökningen efter könsfördelning, och detta kan ses som en brist. Men det var min övertygelse om att detta skulle vara irrelevant för syftet i relation till det som jag undersökt³⁰.

b. Avvikelser

Av 35 elever som studerar spanska steg 2 svarade 29 på enkäten.

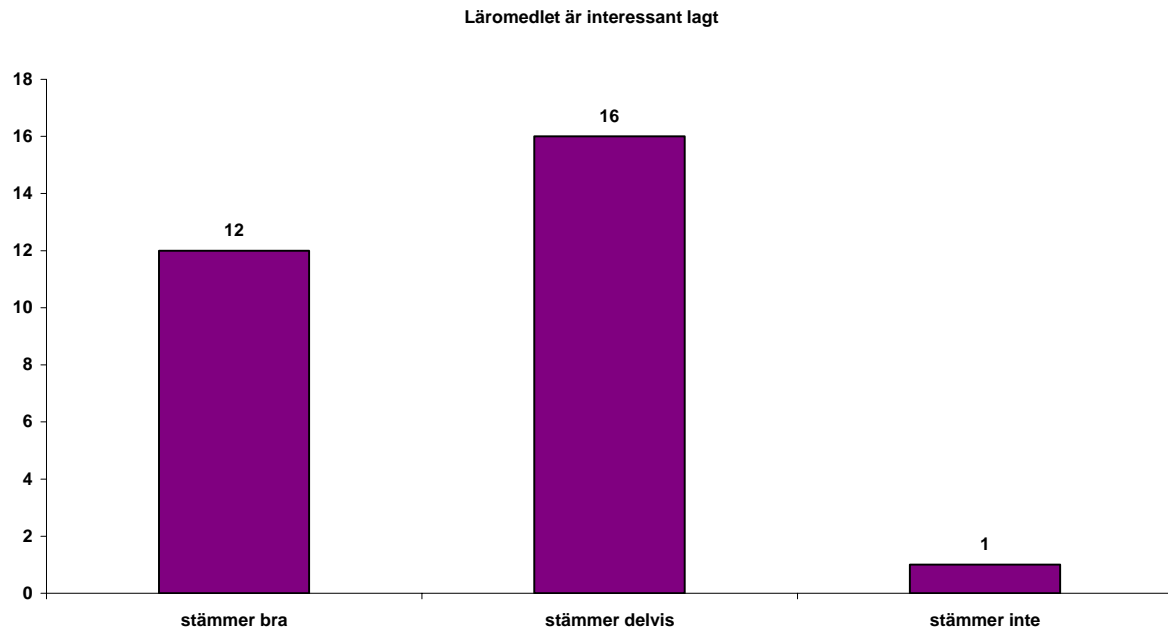
³⁰ Kommenterad också i avgränsningar.

5. Resultatredovisning

Tabell 1

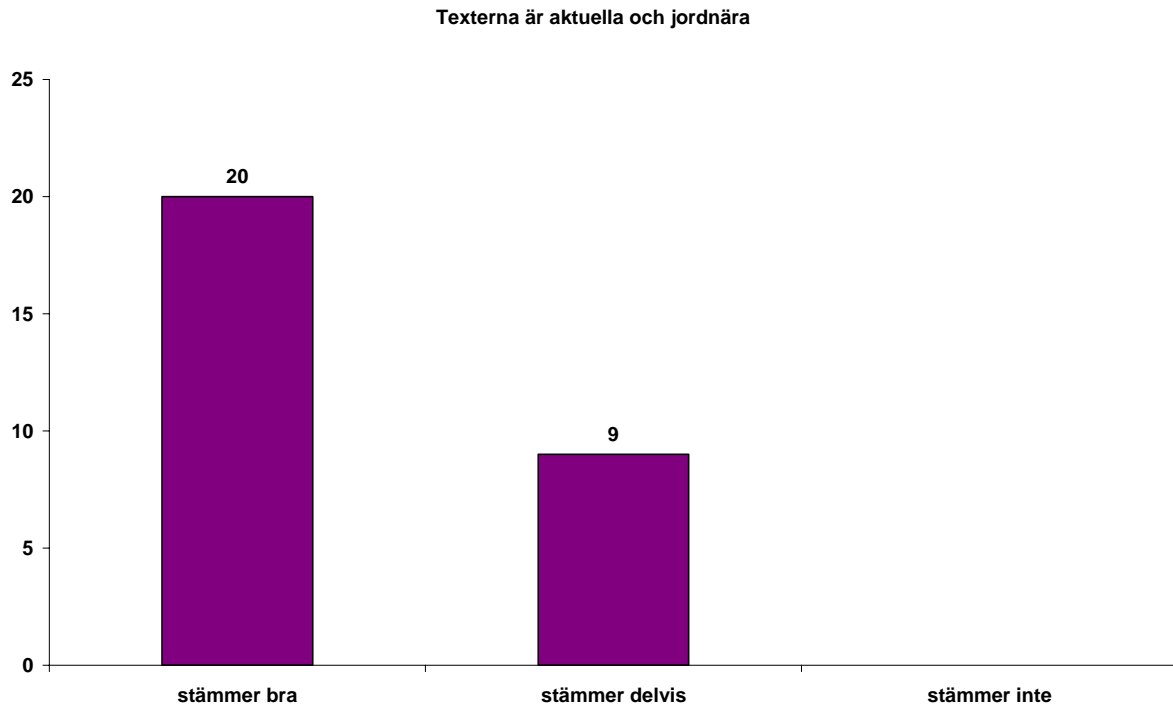
Läromedlet är intressant

Majoriteten av eleven instämmer delvis med frågan. Detta visar en splittring i uppfattningen om läromedlet som en bra resurs för deras inläring. Efter att ha analyserat svaren, så kommer jag fram till att påståendet ”intressant” har tolkas på olika sätt av eleverna och därmed blir det oanvändbart som underlag och resultaten blev missvisande. I nästa påstående behandlas textens innehåll och enkätsvaren tyder på något helt annat.

Tabell 2

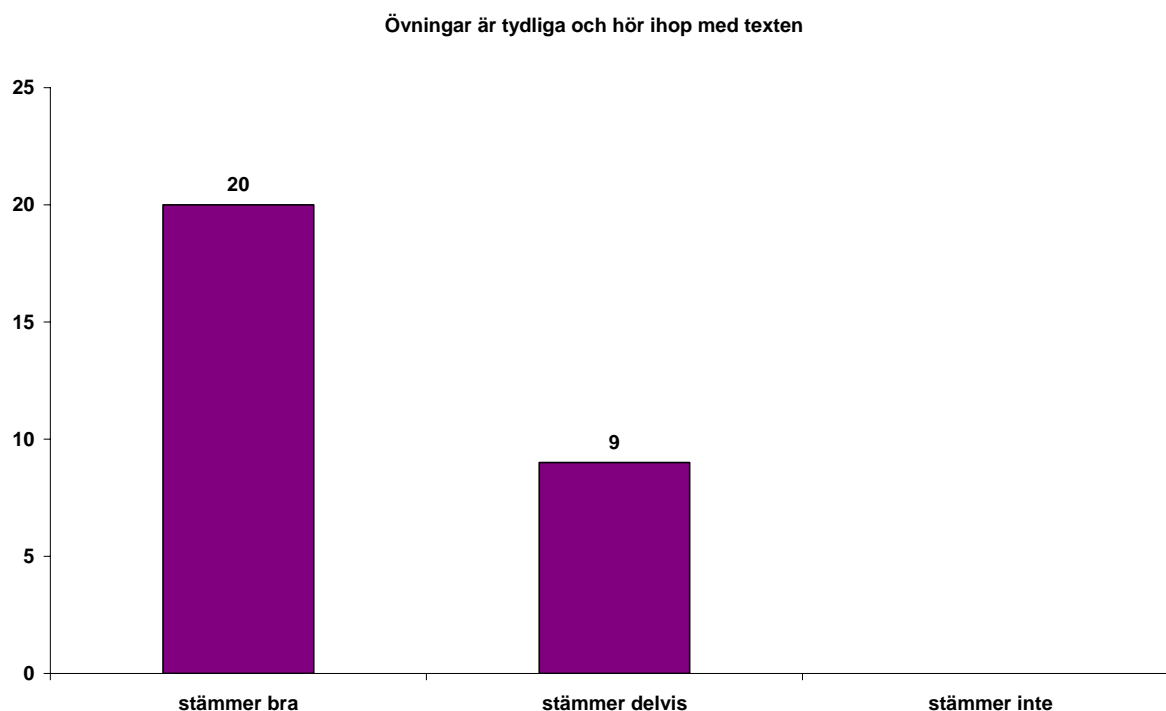
Texterna är aktuella och jordnära

20 av 29 elever instämmer i att texterna är aktuella och jordnära. Detta kan bero på att läromedlet vi använder oss av ger intrycket av att innehålla en viss grad av autenticitet. Det koncentreras kring fyra olika personer, som pratar med olika dialekter och härstammar från olika delar av den spanskspråkiga världen. Läromedlet tar dessutom upp aktuella ämnen för ungdomar i deras ålder och det knyter an till elevernas verklighet genom att ta upp musik, film, kläder, fritidsintressen, etc. Resultaten påvisar att de trivs med materialet som vi använder oss av i steg 2.

Tabell 3

Övningar är tydliga och hör ihop med texterna

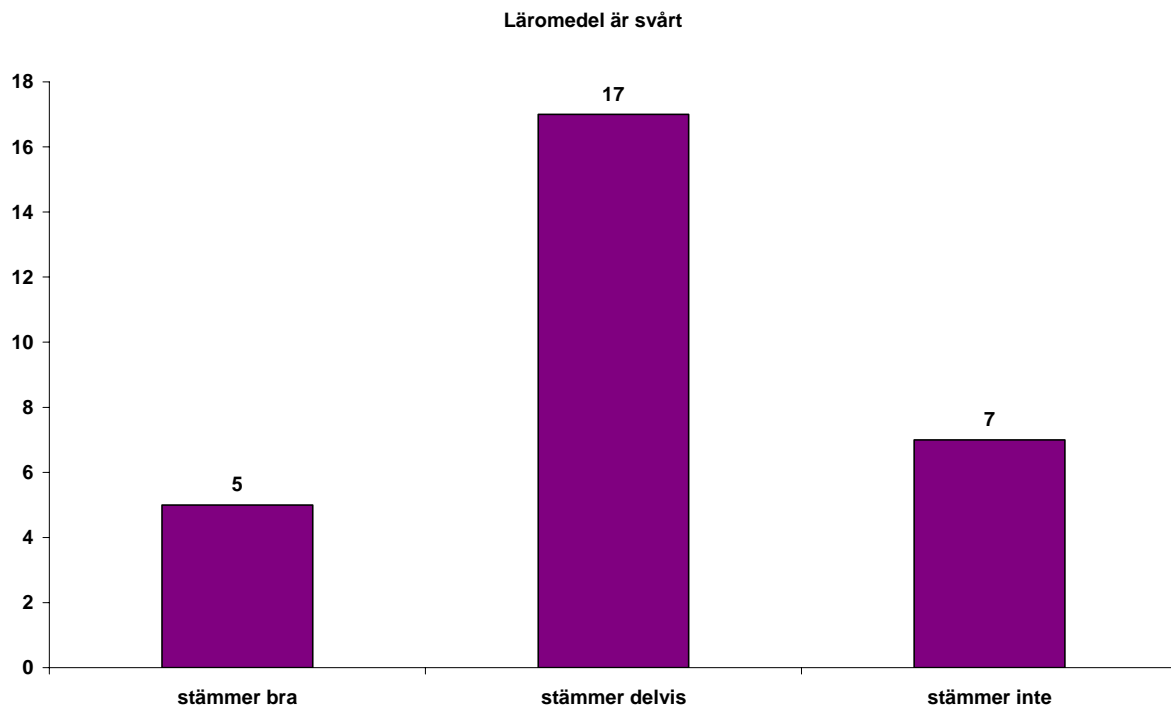

Majoriteten svarade att övningarna i läromedlet är tydliga och hör ihop med texterna. Detta kan bero på att det inte finns någon separat övningsbok och eleverna har i samma bok en direkt anslutning till arbetsområdena. Det blir enligt vad deras svar visar, lättare att följa övningar som hör ihop med texterna. Jag har inget underlag när det gäller de resterande nio elever som svarade att övningarna i läromedlet delvis hör ihop med texten.

Tabell 4

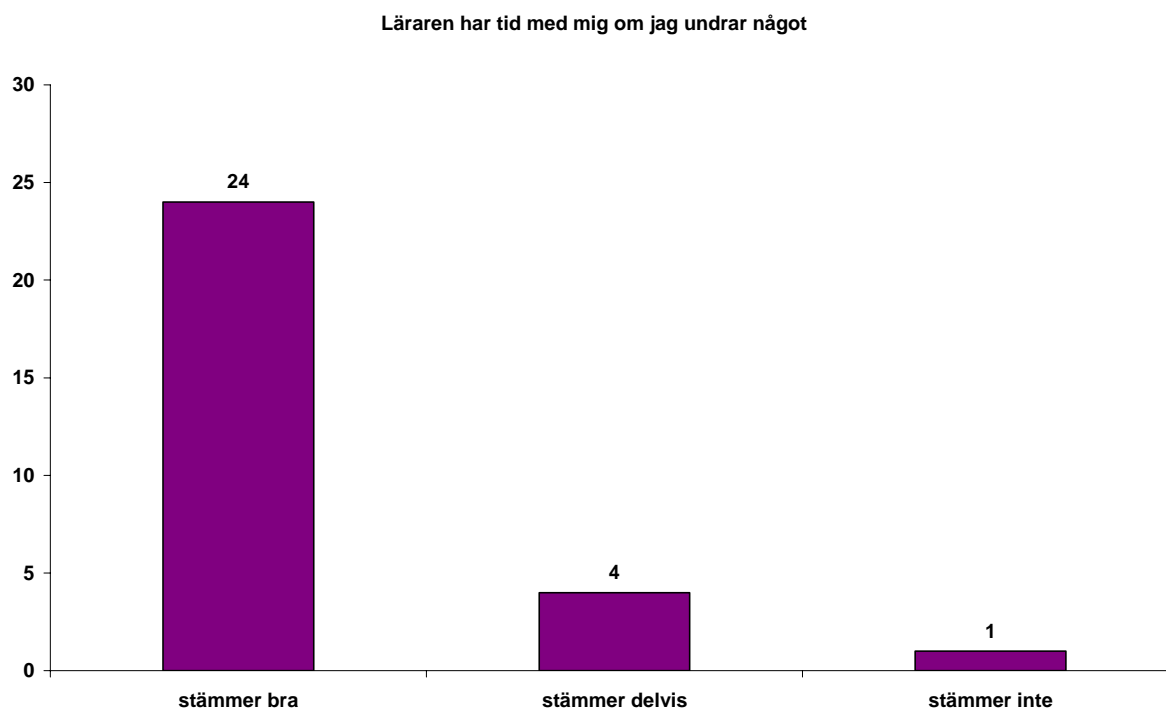
Läromedlet är svårt.

17 av 29 elever instämmer delvis med påståendet. 7 av 29 tycker att det inte stämmer. Fem elever tycker att läromedlet är svårt. Majoriteten av eleverna uppfattar läromedlet som svårt. Men här skulle man kunna ställa sig frågan om svårigheterna ligger i texterna, övningarna, hörövningarna, grammatikdelarna, etc.

Tabell 5

Läraren har tid med mig om jag undrar något.

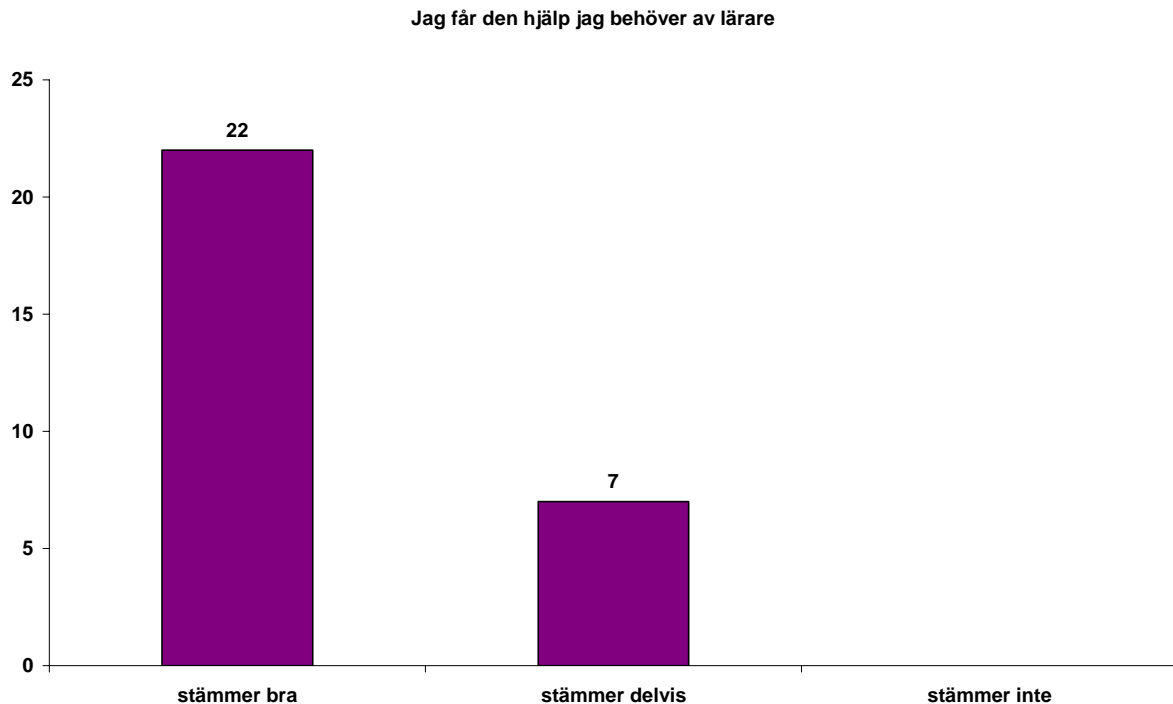

Majoriteten av eleverna, nämligen 24 av 29 svarade att jag har tid för dem om de behöver min hjälp. 4 av 29 elever instämmer delvis med påståendet och en elev instämmer inte.

En stor del av hjälpen handlar om att svara på frågorna gällande språkets regler och användning under de skriftliga momenten. En annan del av hjälpen går ut på att än en gång förklara arbetsuppgifterna för att eleverna ska kunna sättas i arbete. Rester av hjälpen sträcker sig till hjälp i form av att det saknas papper, böcker och pennor för att starta en klassaktivitet. Jag misstänker att de elever som inte tycker att de får den hjälp de behöver, bryr sig mindre om undervisningens innehåll, och är mer intresserade av den praktiska hjälpen.

Tabell 6

Jag får den hjälp jag behöver av lärare.

22 av 29 elever instämmer bra. 7 av 29 elever tycker att det stämmer delvis.

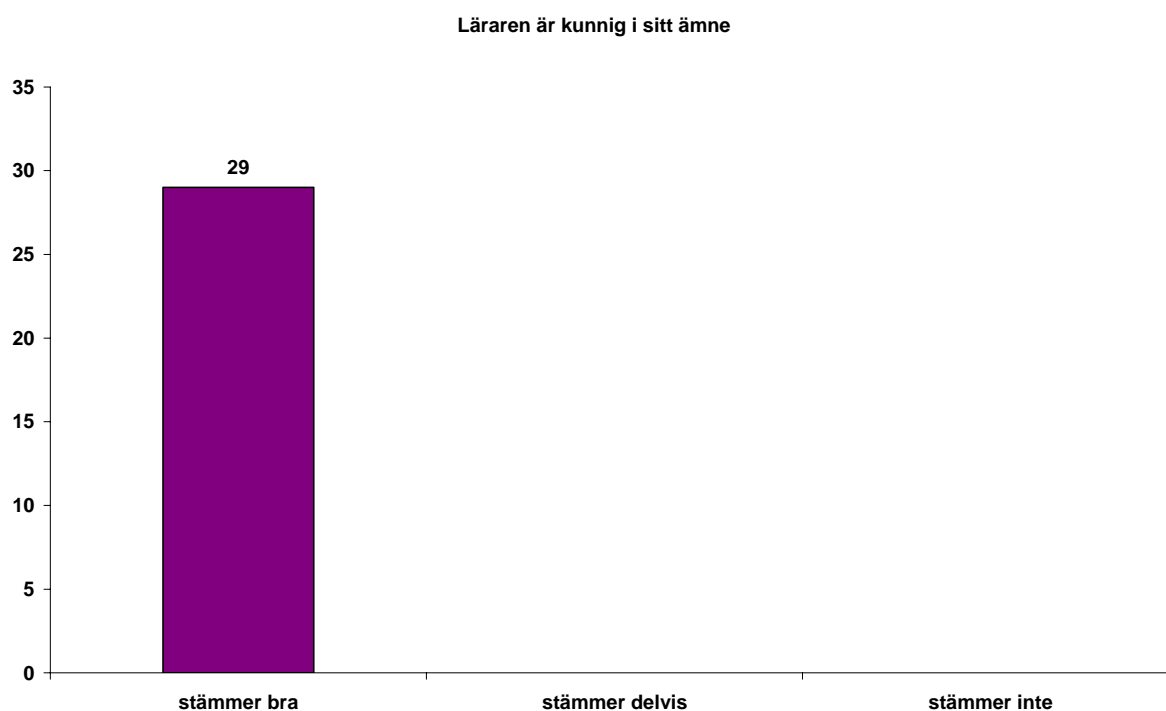
Kommunikationen i klassrummet handlar också om hur människor bemöter varandra, inte bara om språkliga funktioner som sätts igång. Tornberg förklarar i sin bok att klassrumsatmosfären är betydelsefull för de socio-affektiva strategierna, som i sin tur också leder till en bättre förståelse för inläraren³¹. Om en elev känner sig uppmärksammad, leder detta till en bättre social interaktion i klassrummet, något som är mycket aktuellt i språkundervisningen. Lärarens hjälp i detta fall handlar enligt Tornberg om att uppmuntra eleven till att ”våga vilja” samarbeta socialt och känslomässigt i klassrummet genom att ta risken och fråga efter hjälp om så behövs.

---

³¹ Tornberg, U. *Språkdidaktik*. Sidan 45

Tabell 7

Läraren är kunnig i sitt ämne.

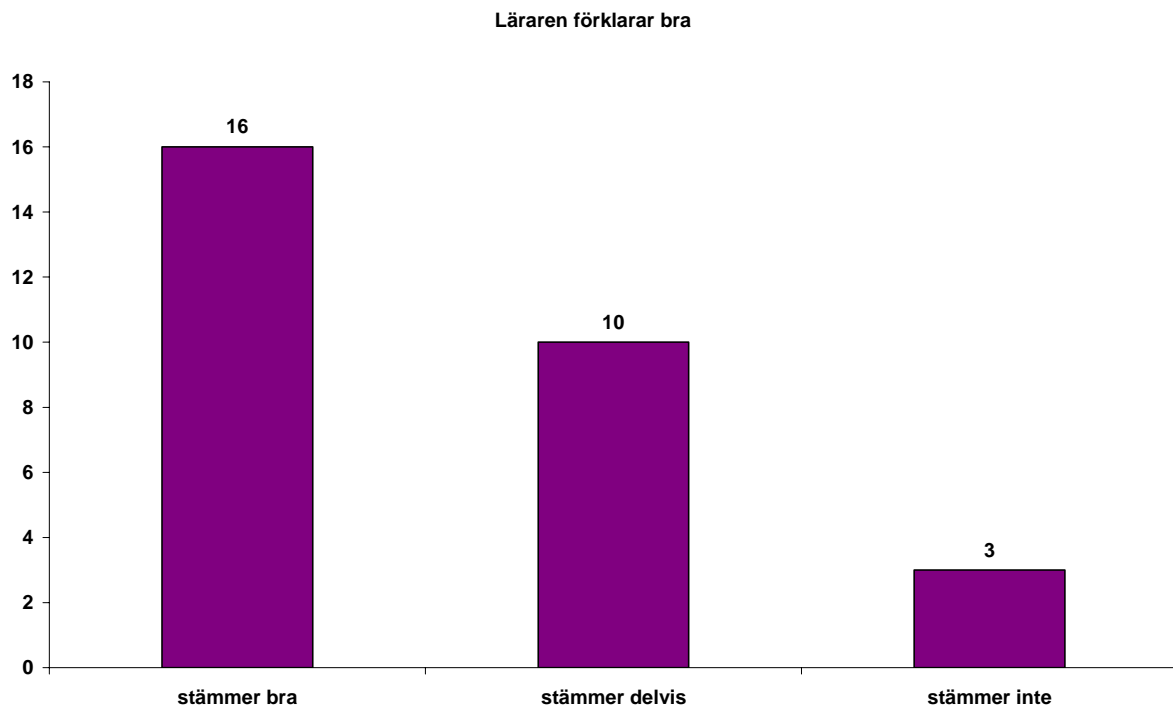

29 av 29 elever instämmer.

Att spanska är mitt modersmål betraktar eleverna som en fördel, då de tar del av en ”mer språklig verklighet”. Av naturliga skäl använder jag mig av spanska under en stor del av lektionen. Detta kanske leder till av eleverna inte ifrågasätter mig som lärare och kunskapsförmedlare.

Tabell 8

Läraren förklarar bra.

16 av 29 elever instämmer. 10 av 29 stämmer delvis och 3 av 29 tycker att det inte stämmer.

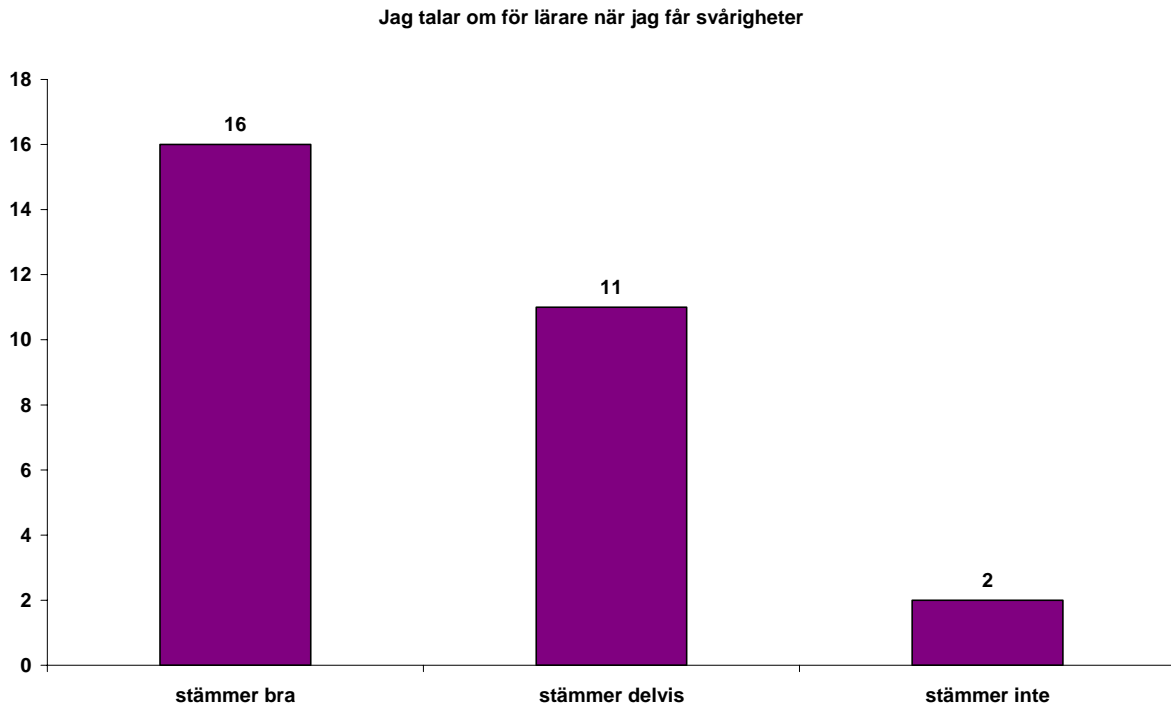
Trots att majoriteten av eleverna instämmer med påståendet om att "läraren förklarar bra", blir de resterande eleverna mindre nöjda med min insats i klassrummet. Mitt lärarspråk är förmodligen inte klart för att nå de resterande 13 eleverna i undersökningen. Tornbergs bok visar på olika forskningsinsatser i klassrummet som kan ge svaren på mitt grubblande över vilka faktorer som spelar roll i min undervisning. En del av förklaringarna koncentreras på lärarens tal; frågor, rättningar och respons. En annan på lärarens input; förklaringar av grammatik, repetitioner, förståelsekontroll, etc. Men Tornberg hävdar dessutom att *bakom alla dessa studier ligger antagandet att elevernas delaktighet och engagemang i arbetet är viktiga*³².

---

³² Tornberg, U. *Språkdidaktik*. Sidan 45

Tabell 9

Jag talar om för läraren när jag har svårigheter

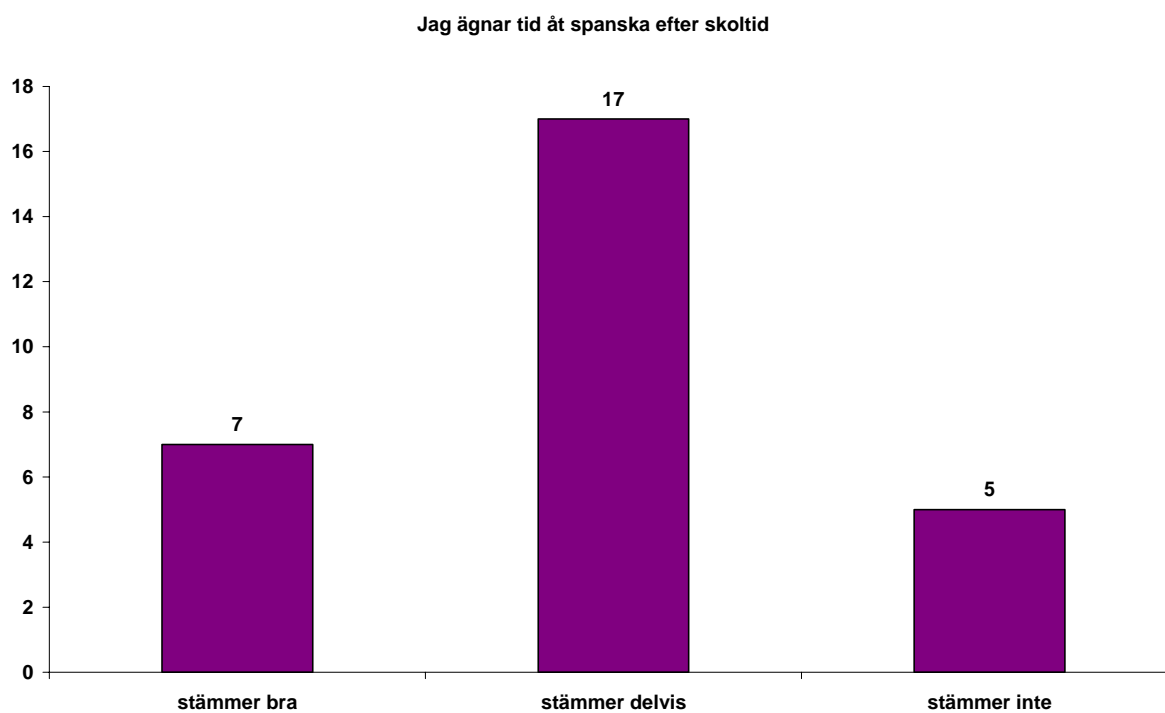

Majoriteten instämmer med frågan. 11 av 29 instämmer delvis. 2 av 29 elever svarade att det inte stämmer.

Detta påstående har ett samband med elevens ansvar för inläringen. Trots att majoriteten av eleverna säger att de talar om för läraren när de har svårigheter, så visar tabellen att elva elever vågar mindre eller inte alls att föra fram sitt budskap för läraren gällande bristande i förståelse. Detta kan vara av olika natur; blygsel gentemot läraren och klassgruppen, eller avsaknaden av delaktighet, intresse och ansvar för egen inläring.

Tabell 10

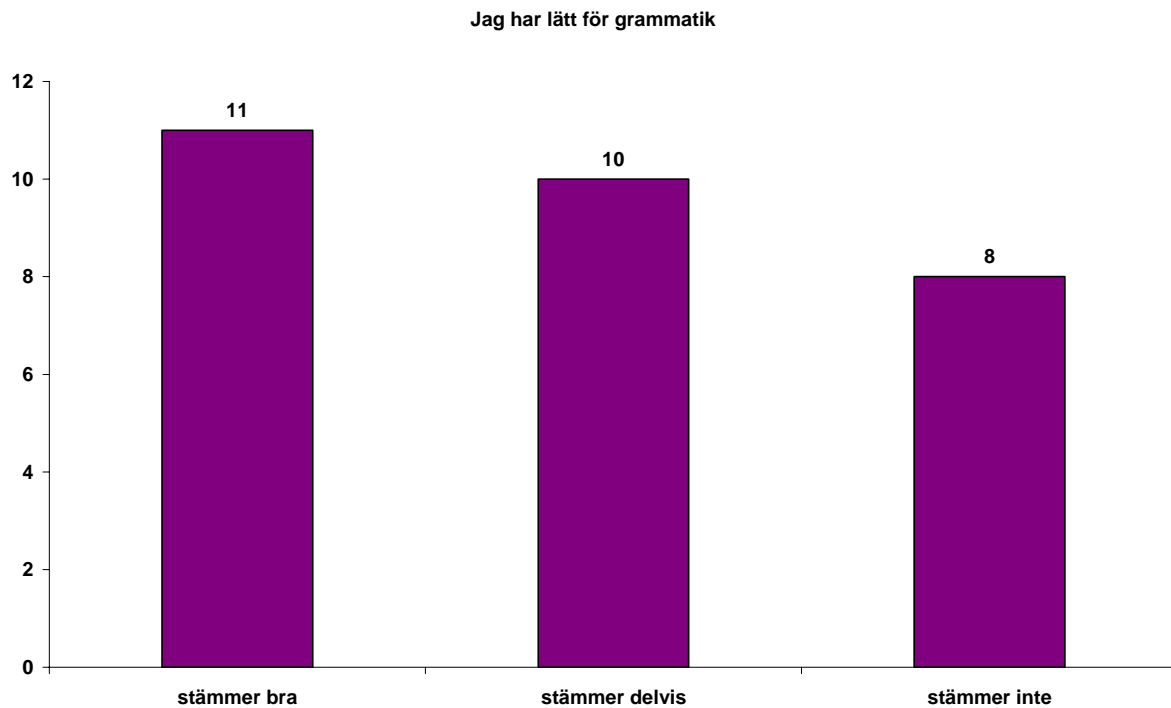
Jag ägnar tid åt spanska efter skoltid

17 av 29 svarade att det stämmer delvis. 7 av 29 elever svarade att det stämmer bra. 5 av 29 svarade att det inte stämmer.

Tabell 11

Jag har lätt för grammatik

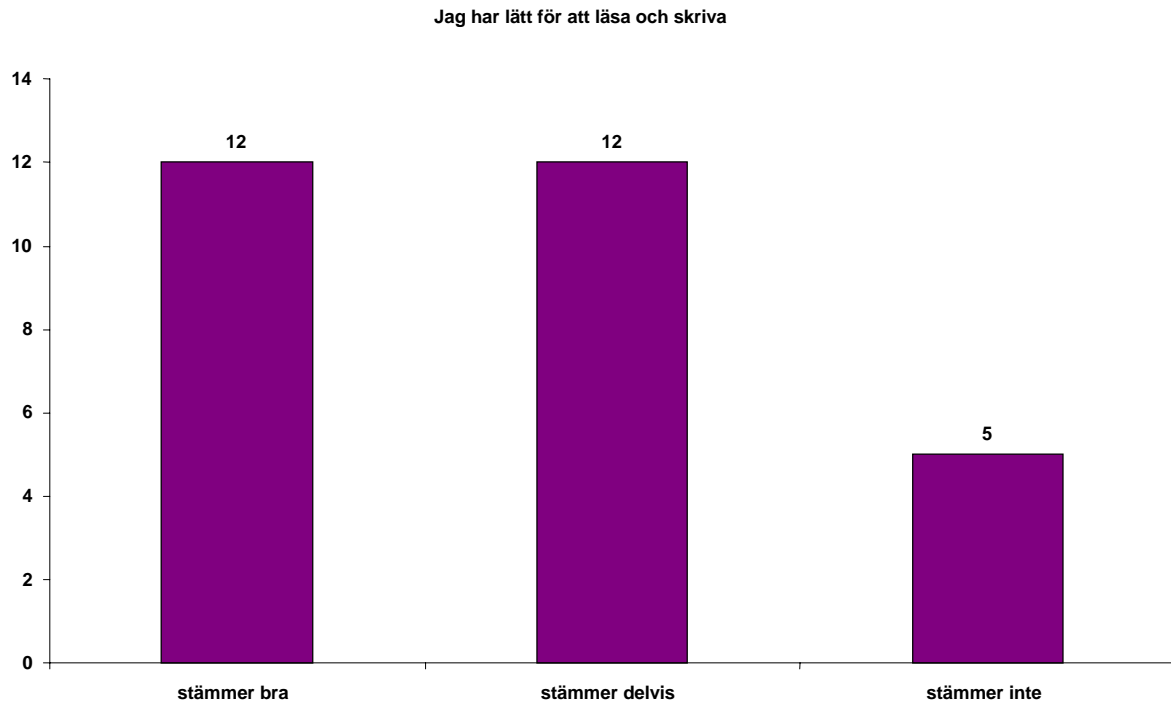
11 av 29 elever instämmer. 10 av 29 elever att det stämmer delvis. 8 av 29 elever svarade att det inte stämmer.

38% av eleverna tycker att grammatik är lätt för dem. Denna fråga splittras markant med eleverna som tycker att det bara stämmer delvis (34%). 27,5% av eleverna tycker att grammatiken är svår.

Tabell 12

Jag har lätt för att läsa och skriva spanska

12 av 29 instämmer med påståendet. 12 av 29 elever svarade att det stämmer delvis. 5 av 29 elever svarade att det inte stämmer.

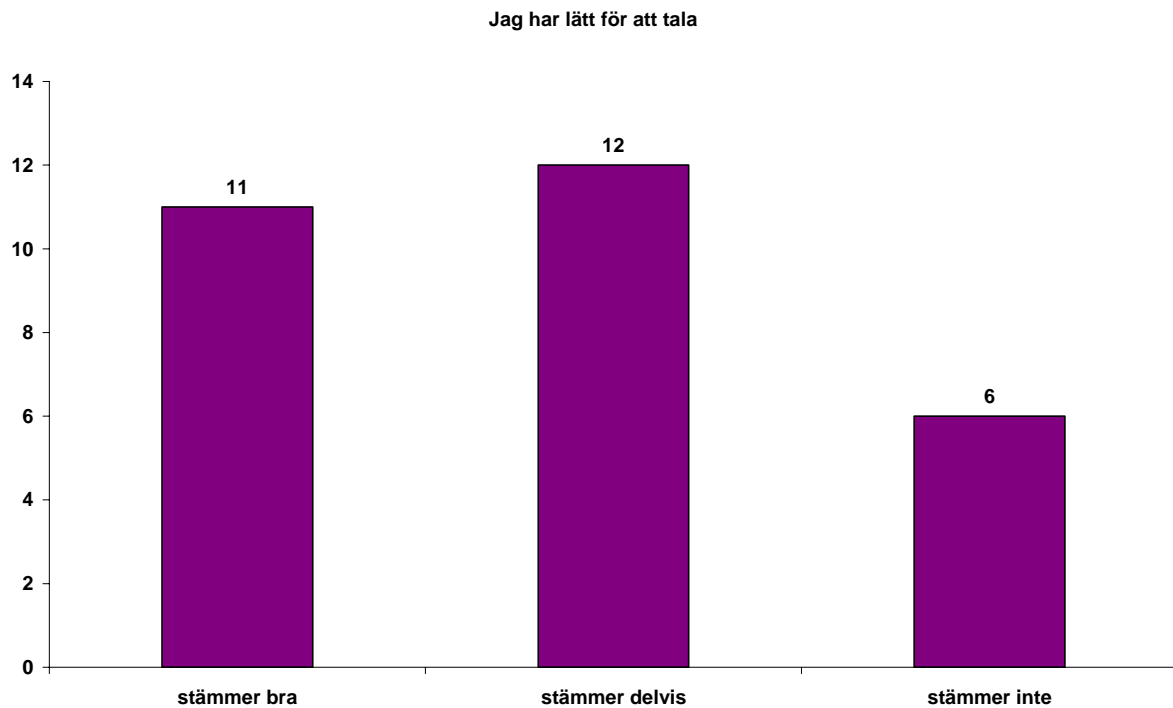
Läsningen och skrivandet i steg 2 undervisningen har varit inriktad mot *textinnehåll*³³, där språkets former och budskap bearbetats. I detta moment har det funnits stort utrymme för tillämpning av olika språkliga aspekter, däribland grammatik och förståelse.

---

³³ I examensarbete, kap 3.2.3, *att läsa och skriva på främmande språk*

Tabell 13

Jag har lätt för att tala spanska

12 av 29 elever svarade att det stämmer delvis. 11 av 29 elever instämmer med påståendet. 6 av 29 elever svarade att det inte stämmer.

Det talade språket har aktiverats i undervisningen i form av muntliga framställningar. Där har det blivit aktuellt med skapande dialoger där eleverna samarbetat med varandra i konstruktionen av meningar och dramatiseringar av dessa. Andra varianter har bestått i att undersöka olika aktuella ämnen och presentera dem för sina kamrater i en hel klass eller i en grupp.

20.6% av elever anser att de inte har lätt för att tala spanska. Tornberg tar upp ämnet i sin bok och ger goda råd till läraren angående en framgångsrik muntlig framställning av eleven. Men den talade spanskan handlar inte bara om redovisningar som ska framföras till en hel klass under steg 2, utan också om att integrera det som hörts och förstås, utan något som helst betänketid i vissa fall. Detta kan vara ett hinder för elever som behöver mer tid på sig för att kunna bearbeta sådan information.

6. Diskussion

Mycket har kommit fram i ljuset under undersökningens lopp. Som jag redan nämnde förut, har den sammanlagda dokumentationen om språkforskningen varit en stor hjälp och den gav ett solitt underlag i det jag skulle undersöka. Med arbetets teoretiska aspekt är jag överlag nöjd med. Förståelsen av hur språkinläringen går till har gett mig ett stort underlag för att bättre ta till mig av elevernas inlärningsprocesser under utvecklingen av deras kunskaper. Den kvantitativa undersökningen, har emellertid visat på ett mer sparsamt resultat. Delvis för att ambitionen kring enkätsammanställning till en början låg i att den skulle kunna påvisa ett reellt svar på mina frågeställningar, men så var inte fallet. Det bristande i undersökningen var formuleringar som ”läromedlet är intressant” och ”läromedlet är svårt”. I den första, visade det sig att det var en alldeles för abstrakt formulering för att kunna dra en påtaglig slutsats. Det andra påståendet syftade till att undersöka läromedlets svårighetsgrad, men formuleringen ledde inte till att ta reda på det specifika som var särskilt svårt. Är det texterna? Innehållet? Vokabulären? Grammatikövningarna?

Trots dessa brister i enkäterna, bör resultaten därav likväl betraktas som goda. Jag har fått svar på mina frågor som i början var många, men efter en struktureringsprocess, reducerades de till sex stycken. Som läsaren kanske minns, var den enda avsikten jag hade, att ta reda på varför det går sämre för eleverna i spanska steg 2. För att organisera frågeställningen, föredrog jag att dela upp den i två ämnen; en som behandlade den pedagogiska metoden och en andra som behandlade elevernas motivation och förväntningar. Svaren jag kom fram till ser ut som följande:

- Vad är viktigt inom steg 2 i spanska?

Med denna inledande fråga sammanfattade jag alla de språkområden jag ville undersöka för att kunna komma fram till ett svar. Jag var inte säker på vad som var av betydelse eller vilka metoder jag skulle inrikta mig på och därmed undersöka eller dra slutsatser ifrån. Precisionen skulle senare komma in i bilden, under själva arbetsprocessen. Och det gjorde det! – Jag närmade mig svaret efter de första sidorna som behandlade teorierna. Allt är viktigt inom steg 2. Eleverna, som inlärare i andraspråksundervisningen behöver alla medel för att kunna ta sig an språkkunskaperna. Det vill säga, från den omedvetna inläringen som Krashen kallade för *implicit*, till den formella inläringen, benämnd som *explicit*. Denna kunskap är i hög grad resultatet av aktiviteter som har sitt fundament i metoden. Därmed är lärarens roll i

undervisningen en viktig hörnsten. Min begripliga input och undervisningsanpassning är betydelsefull och min till synes främsta uppgift i klassrummet.

- Vilken är den adekvata metoden för att lära sig steg 2 nivån?

Denna frågeställning skulle ge svar på den gamla dikotomin mellan den grammatiskt-normativa undervisningen kontra den kommunikativt –muntliga. Jag ställde mig frågan, samtidigt som jag hade i åtanke, den framgång eleverna hade i steg 1 och som visade sig vara mer ”kommunikativ” i sin omfattning och som hade förändrats på grund av det jag trodde var flera och svårare inslag i grammatiken. Frågan om den adekvata metoden syftade inte till att om vi som lärare skulle undervisa i grammatik eller inte på våra språklektioner, utan hur mycket vi skulle undervisa i det.

För mycket grammatik i undervisningen trodde jag var ett hinder för elevernas muntliga kompetens. Enkätundersökningen visade emellertid på ett intressant resultat: eleverna betraktar grammatiken och den muntliga färdigheten som ungefär lika svår. Båda färdigheter visar sig vara svåra av att behärska när det gäller språkinläring. Som jag redan redovisade i 3.2.1 Grammatikens roll i undervisningen, hävdar Ulrika Tornberg att genom ett problemfokuserat arbetssätt, kan lärare involvera eleven i grammatisk problemlösning och därifrån leder detta till att eleven själv upptäcker reglerna. Det är en intressant synvinkel som jag tänker genomföra på lektionerna.

- Lämpar sig de aktuella läromedlen till undervisning i fråga?

Med ett relativt svårt läromedel tycker eleverna att texterna är bra och jordnära, och att övningarna är bra och hör ihop med texterna. Att välja ett lämpligt läromedel är viktigt och inte minst en svår uppgift för en lärare. Men trots att de aktuella läromedlen vi använder oss av i undervisningen skulle kunna fånga elevernas intressen och göra de mest abstrakta momenten i undervisningen begripliga, tycker jag att de fungerar mindre bra i syftet att hjälpa eleven med att öka sin medvetenhet om hur språkinläringen går till. Medvetenhet i enlighet med det som har visat sig i detta arbete måste tas i beaktande för en optimal form av *bearbetning*³⁴ av det eleverna håller på att instudera.

---

³⁴ Examensarbete sidan 13.

- Vilka svårigheter kan eleverna möta under sin språkinläring?

Svårigheterna eleverna kan möta under språkinlärningsprocessen kan vara av olika natur. Undersökningen visar att faktorerna som kan påverka deras inläring varierar mellan lärarens insatser och metoder; (att läraren kan förklara bra, har tid för eleven, kan sitt ämne och kan planera lektionsverksamheten med material som kan hjälpa eleven till en bättre inhämtning av kunskapen) elevens engagemang i sina studier; (motivationen, intresset, känna sig delaktig och arbeta med ämnet under och efter skoltid). En annan synvinkel är hypotesen som inte har tagits i beaktande i detta arbete och som kan spela en väsentlig roll inom de olika faktorer som påverkar elevernas svårigheter. Denna är inlärningsstilar. En forskare, Willing (1987) hävdar att eftersom inlärningsstilar är ett uttryck för individens hela personlighet, har den betydelse för språkinläringen³⁵. Han menar att det finns skillnader mellan den analytiska och den holistiska inläringen och för hur dessa tar sig in och uppmärksammar de kognitiva momenten i undervisningen. På samma sätt refereras Dunn & Dunn³⁶, vilka hävdar att motivationen och individens förmåga för språkinläring är beroende av inlärningsstilen. Enligt dessa hypoteser som framförs i Tornbergs bok, verkar frågeställningen jag försöker att besvara ännu mer komplex. För det första för att det krävs en stor insats av läraren vilket måste uppmärksamma den visuella, den kinestetiska, den taktila, och den auditiva eleven, innan man koncentreras sig på elevers olika behov. Och för det andra, lärarens egna inlärningsstil har inte tagits i beaktande, vilket på gott och ont också präglar undervisningen.

- Hur lyder deras inlärningsmotivation?

Elevernas motivation under inläringen skulle mätas efter påståendena som framkom i enkäterna: *jag talar om för läraren när jag har svårigheter* samt *jag ägnar tid åt spanska efter skoltid.*” Att jag föredrog det första påståendet som markör för motivationen, var på grund av min egen inställning som säger att eleven också är ansvarig för sin inläring. Han eller hon måste ansvarsfullt redogöra för läraren när han eller hon inte förstår. Empiriskt kan jag säga att de elever som verkligen vill lära sig, som är motiverat inställda till ämnet, vill ha tydliga förklaringar från min sida och kräver dessutom det. Medan de omotiverade, förblir tysta när de blir tillfrågade om de har förstått momentet. Med det andra påståendet, *spanska efter skoltid*, försökte jag undersöka deras direkta insats. Resultaten visade att bara 7 av 29

---

³⁵ Tornberg, U. Språkdidaktik. Sidan 18-19

³⁶ Ibid

elever svarade att de arbetade med spanskan efter skoltid, majoriteten gjorde det emellertid ibland. De formulerade att det gjordes i samband med läxor, förhör eller prov. 5 av 29 elever svarade att de aldrig gjorde det. Med dessa resultat kan jag konstatera att det saknas en större engagemang och motivation från elevernas sida. Som jag redan har påvisat i arbetet, går medvetenhet och delaktighet hand i hand, och att dessa dessutom är grundläggande faktorer för all sorts inläring. Intentionen, det avsiktliga med inläringen, leder till en bättre inhämtning av kunskapen. Schmidt, en av de ledande forskarna i området, hävdar dessutom att den motiverade eleven har lättare för att ta emot allt som den formella undervisningen erbjuder³⁷.

Orsakerna till några av elevernas bristande engagemang kan jag ej svara på, bara spekulera. Men spekulationer kan aldrig vara tillförlitliga för att dra några seriösa slutsatser. Det seriösa och tillförlitliga har jag fått mer än tillräcklig av genom skrivandet av detta arbete. Resultaten för den kvantitativa undersökningen har lärt mig att undervisning i spanska steg 2 är en källa för fortsatt utveckling och kunskap, inte bara för eleven, utan också för läraren.

---

³⁷ Läs 3.2.4. **Medvetenhet**. Sidan 14

7. Källförteckning

Bråten, Ivar (red). (1998) *Vygotskij och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur:

Viberg, Åke.(1992) *Vägen till ett nytt språk*. Stockholm: Åke Viberg och Natur och Kultur:

Schmidt, Richard.(1995) *Attention & awareness in foreign language learning*. United States of America: University of Hawai'i.

Allard B. Och Sundblad, B.(1986) *När vi läser och skriver...*Helsingborg:Författarna och Liber Utbildningsförlaget..

Tornberg, Ulrika. (1997) *Språkdiraktik*. Kristianstad: Gleerup.

Malmberg, P. Bergström, I. Håkansson, U. (2000).*I huvudet på en elev. Projektet STRIMS*: Stockholm: Bonnier Utbildning AB.

Egidius, Henrik.(1999 –2000) *Pedagogik för 2000- talet*.Stockholm: Natur och Kultur:

Johansson,Bo och Svedner, Per Olov.(2001) *Examensarbetet i lärarutbildning*. Uppsala:Kunskapsföretag:

Sekundär källförteckning

www. Skolverket.se

<http://www.ling.gu.se/jens/publikations/docs001-050/027.pdf>

Bilaga

Undersökning

Hur går det med spanska steg 2?

Läromedlet är intressant

Texterna är aktuella och jordnära

Övningar är tydliga och hör ihop med texten

Läromedel är svårt

Läraren har tid med mig om jag undrar något

Jag får den hjälp jag behöver av lärare

Läraren är kunnig i sitt ämne

Läraren förklarar bra

Jag talar om för lärare när jag har svårigheter

Jag ägnar tid åt spanska efter skoltid

Jag har lätt för grammatik

Jag har lätt för att läsa och skriva

Jag har lätt för att tala

Stämmer bra	Stämmer delvis	Stämmer inte

Övriga kommentarer:
